

Επικήδειος λόγος Προέδρου Τμήματος Οικονομικών για τον Πάνο Πασιαρδή

Αγαπητά μέλη της οικογένειας, συγγενείς και φίλοι του εκλιπόντος,

Μαζευτήκαμε σήμερα για να αποχαιρετίσουμε τον εκλεκτό φίλο και συνάδελφο Πάνο Πασιαρδή. Είναι τιμή για μένα που μου έλαχε ο κλήρος να σας απευθύνω μερικά λόγια εκ μέρους του Τμήματος Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου, όπου ο Πάνος εργάστηκε και δημιούργησε τα τελευταία 25 χρόνια.

Ο Πάνος Πασιαρδής γεννήθηκε το 1949. Σπούδασε Οικονομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και έλαβε το διδακτορικό του από το Birkbeck College του Πανεπιστημίου του Λονδίνου το 1980.

Η ποιότητα της δουλειάς του είχε φανεί από νωρίς. Ένας κοινός φίλος μου μετέφερε χθες το εξής προσωπικό βίωμα. Όταν ο φίλος αυτός ετοιμαζόταν να ξεκινήσει το διδακτορικό του, του έδωσαν να διαβάσει μερικά πρόσφατα διδακτορικά για να καταλάβει τι αναμενόταν από αυτόν. Το πρώτο που διάβασε ήταν το διδακτορικό του Πάνου. Όταν το τελείωσε, αναρωτήθηκε αν έπρεπε να εγκαταλείψει το διδακτορικό και να ψάξει για κάποια άλλη δουλειά. Είχε αντιληφθεί ότι δύσκολα θα μπορούσε να κάνει κάτι παρόμοιο. Ευτυχώς είχε την υπομονή να διαβάσει και τα υπόλοιπα για να καταλάβει ότι το διδακτορικό του Πάνου ήταν εξαίρεση. Δεν τα παράτησε, και είναι και αυτός σήμερα καταξιωμένος καθηγητής πανεπιστημίου.

Το ερευνητικό έργο του Πάνου επικεντρώθηκε στην καταναλωτική συμπεριφορά των ανθρώπων, στο σχεδιασμό και τις επιπτώσεις της φορολογικής πολιτικής και της πολιτικής κοινωνικών παροχών, και γενικότερα σε θέματα δημοσίων οικονομικών και εφαρμοσμένης οικονομετρίας. Ξεκίνησε την καριέρα του στο φημισμένο ερευνητικό κέντρο Institute for Fiscal Studies (IFS) και ακολούθως μεταπήδησε στο City University του Λονδίνου όπου ανελίχθηκε γρήγορα μέχρι τη βαθμίδα του Reader.

Όταν γύρω στο 1990 ήρθε το κάλεσμα από την Κύπρο, ο Πάνος ήταν ήδη ένας καταξιωμένος επιστήμονας με πλούσιο ερευνητικό έργο και συνεργασίες με κορυφαίους οικονομολόγους της εποχής. Δεν δίστασε όμως να εγκαταλείψει μια ήδη πετυχημένη αλλά και πολλά υποσχόμενη καριέρα για να επιστρέψει στον τόπο του και να βοηθήσει στην οικοδόμηση του πρώτου πανεπιστημίου της χώρας.

Ανέλαβε καθήκοντα στο Τμήμα Οικονομικών του νεοσύστατου Πανεπιστημίου Κύπρου το 1992. Ήταν ο πρώτος πρόεδρος του Τμήματος και είχε καταλυτική συνεισφορά στο διδακτικό, διοικητικό και ερευνητικό του έργο. Η ταυτότητα ενός οργανισμού – και σε μεγάλο βαθμό η μελλοντική του πορεία – διαμορφώνονται στα πρώτα χρόνια της ζωής του. Η συμβολή του Πάνου στη διαμόρφωση της ταυτότητας του Τμήματος και της πετυχημένης πορείας του ήταν καθοριστική.

Όταν έφθασα εγώ στο Πανεπιστήμιο Κύπρου το 1998, το Τμήμα Οικονομικών αριθμούσε πλέον 12 ακαδημαϊκά μέλη. Είχε αποκτήσει μια κρίσιμη μάζα και μια ελπιδοφόρο αναπτυξιακή δυναμική. Ο Πάνος ένιωσε ότι μπορούσε πλέον να στρέψει την προσοχή του στο επόμενο του βήμα, το μεγάλο του όραμα να δημιουργήσει στην Κύπρο ένα κέντρο οικονομικής έρευνας στα πρότυπα του IFS, όπου είχε εργαστεί τα πρώτα χρόνια της καριέρας του.

Χρειάστηκε πολλή δουλειά. Στο Πανεπιστήμιο Κύπρου δεν λειτουργούσαν ακόμα ερευνητικά κέντρα και έπρεπε να ξεκινήσει από το μηδέν. Έπρεπε να φτιαχτεί πλαίσιο λειτουργίας, να βρεθούν χρηματοδότες. Ο Πάνος τα έκανε όλα μόνος του και το 2002 το όνειρο έγινε πραγματικότητα και ιδρύθηκε το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών. Ο Πάνος ανέλαβε τη θέση του Διευθυντή του Κέντρου, την οποία διατήρησε μέχρι την αφυπηρέτησή του πριν ένα περίπου χρόνο.

Στο διάστημα αυτό, το Κέντρο απέκτησε τη φήμη ενός ανεξάρτητου και αξιόπιστου ερευνητικού οργανισμού που παράγει υψηλού επιπέδου επιστημονικές μελέτες για την Κυπριακή οικονομία. Το Κέντρο απασχολεί σήμερα περίπου 10 ερευνητές και έχει δημοσιεύσει γύρω στα 150 δοκίμια οικονομικής πολιτικής για την Κυπριακή οικονομία. Ο ίδιος ο Πάνος έχει δημοσιεύσει μεγάλο αριθμό μελετών, οι οποίες έτυχαν εκτενούς κάλυψης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αποτέλεσαν σημείο αναφοράς στη δημόσια συζήτηση και συνέβαλαν στη διαμόρφωση της κοινωνικοοικονομικής πολιτικής του κράτους. Ο Πάνος είναι ο κύριος θεμελιωτής της ποσοτικής διερεύνησης πτυχών της Κυπριακής οικονομίας και συνέβαλε καθοριστικά στην αναβάθμιση του επιπέδου του δημοσίου διαλόγου για οικονομικά ζητήματα.

Ο Πάνος ήταν ένας ακούραστος και αφοσιωμένος επιστήμονας. Ποτέ δεν επιδίωξε δημοσιότητα, θέσεις, χρήμα, δόξα, αναγνώριση, ή επιβράβευση. Άφησε μια καριέρα με λαμπρές προοπτικές στην Αγγλία για να προσφέρει στον τόπο του, και εργάστηκε σκληρά για αυτό τον σκοπό. Όλοι όσοι έχουν

συνεργαστεί μαζί του ξέρουν τι σημαίνει να του στέλνεις μήνυμα αργά το βράδυ και να βρίσκεις με το πρώτο ξύπνημα απάντηση που γράφτηκε στις 4 το πρωί. Ακόμα και όταν τον χτύπησε η αρρώστια, ποτέ δεν τα παράτησε. Όποτε μπορούσε, ήταν στο γραφείο· όποτε δεν μπορούσε, δούλευε στο σπίτι.

Ο Πάνος ήταν πολιτικά ενεργός και συνειδητοποιημένος, αλλά ποτέ δεν εγκλωβίστηκε σε κομματικά στεγανά. Η σκέψη του ήταν ανεξάρτητη και καθοδηγείτο πάντα από την επιστημονική του κατάρτιση και όχι από ιδεολογίες, συναισθηματισμούς ή προσωπικές προτιμήσεις.

Στο Τμήμα Οικονομικών ο Πάνος ήταν μια ήρεμη δύναμη. Δεν θυμάμαι ποτέ να τον έχω ακούσει να υψώσει την φωνή του, ή να απευθυνθεί υποτιμητικά σε κάποιον. Αντιμετώπιζε εμάς τους νεότερους ως ίσους. Ποτέ δεν προσπάθησε να χρησιμοποιήσει τη θέση του για να επιβάλει την άποψή του. Προσπαθούσε να πείσει με επιχειρήματα, με την οικονομική λογική να είναι πάντα στο επίκεντρο της επιχειρηματολογίας του. Και όταν καμιά φορά δημιουργούνταν στιγμές έντασης στις συνεδρίες του Τμήματος, πάντα μπορούσαμε να βασιστούμε στον Πάνο να μας βοηθήσει να χαλαρώσουμε με ένα ανέκδοτο.

Το έργο που αφήνει πίσω του ο Πάνος είναι αδιαμφισβήτητο. Ήταν ένας από μια χούφτα ανθρώπων που έφτιαξαν το Τμήμα Οικονομικών. Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών ήταν αποκλειστικά δικό του δημιούργημα. Δυστυχώς φεύγει χωρίς να προλάβει να ξεκουραστεί και να απολαύσει τους καρπούς των κόπων του. Όχι πως θα σταματούσε – αυτό θα ήταν αδιανόητο. Θα ερχόταν στο γραφείο κάθε μέρα, όσο μπορούσε, και θα συνέχιζε να ασχολείται με το πάθος του, την οικονομική έρευνα.

Εμείς οι συνάδελφοί του Πάνου στο Τμήμα Οικονομικών και στο Κέντρο Οικονομικών Ερευνών τον ευχαριστούμε βαθύτατα για την ανεκτίμητη προσφορά του. Μέσα από το έργο του έχει μεταλαμπαδεύσει το αστείρευτο και πολύπλευρο ενδιαφέρον του για την έρευνα σε συναδέλφους, ερευνητές και φοιτητές. Όλοι όσοι τον ζήσαμε ωφεληθήκαμε από την καθοδήγηση, τις γνώσεις και την εμπειρία του. Η απώλειά του αφήνει δυσαναπλήρωτο κενό στο Τμήμα Οικονομικών και το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, στην πανεπιστημιακή κοινότητα αλλά και στην κοινωνία.

Ο Πάνος αφήνει μια κληρονομιά εργατικότητας, πραότητας, προσφοράς, και αφοσίωσης στην επιστήμη, τη γνώση και στην έρευνα. Αυτή την κληρονομιά υποσχόμαστε ότι θα προσπαθήσουμε να συνεχίσουμε όσο μπορούμε.

Εκφράζουμε τη βαθιά μας λύπη και τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια προς την οικογένεια του αγαπητού συναδέλφου και μέντορα.

Αιωνία σου η μνήμη αγαπητέ Πάνο.

Λευκωσία, 1 Νοεμβρίου 2017